

EVROPSKI NADZORNIK ZA VARSTVO PODATKOV

Povzetek mnenja o predlogu za direktivo o nekaterih vidikih pogodb o dobavi digitalnih vsebin

(Celotno besedilo tega mnenja je na voljo v angleščini, francoščini in nemščini na spletišču ENVP www.edps.europa.eu)

(2017/C 200/07)

ENVP priznava, da je podatkovno vodeno gospodarstvo pomembno za rast v EU in njen ugled v digitalnem okolju, kot je določeno v strategiji za enotni digitalni trg. Vztrajno smo se zavzemali za sinergije in komplementarnost prava varstva potrošnikov in zakonodaje o varstvu podatkov. Zato smo podprli namen predloga Komisije iz decembra 2015 glede direktive o nekaterih vidikih pogodb o dobavi digitalnih vsebin, da bi se izboljšalo varstvo potrošnikov, ki morajo kot pogoj za dobavo „digitalnega blaga“ predložiti podatke.

Vendar pa je eden od vidikov predloga problematičen, ker se bo uporabljal v primerih, ko se za digitalne vsebine plača kupnina, pa tudi takrat, ko se digitalna vsebina dobavlja v zameno za protistoritev, ki ni v denarni obliki, temveč v obliki omogočanja dostopa do osebnih podatkov ali katerih koli drugih podatkov. ENVP opozarja na vse nove določbe, s katerimi bi se uvedla zamisel, da lahko ljudje plačujejo s podatki na enak način kot z denarjem. Temeljnih pravic, kot je pravica do varstva osebnih podatkov, ni mogoče skržiti na osnovne interese potrošnikov, osebnih podatkov pa ni mogoče obravnavati zgolj kot blago.

Nedavno sprejet okvir za varstvo podatkov (splošna uredba o varstvu podatkov) še ni v celoti v veljavi, o predlogu nove zakonodaje o e-zasebnosti pa poteka razprava. Zato se mora EU izogibati novim predlogom, ki vplivajo na občutljivo ravnovesje, ki ga je dosegel zakonodajalec EU v zvezi s pravili o varstvu podatkov. Prekrivajoče se pobude lahko nehote ogrozijo usklajenost enotnega digitalnega trga, kar ima za posledico regulativno razdrobljenost in pravno negotovost. ENVP priporoča, da EU uporablja splošno uredbu o varstvu podatkov kot sredstvo za urejanje uporabe osebnih podatkov v digitalnem gospodarstvu.

Izraz „podatki kot protistoritev“, ki v predlogu ni bil opredeljen, lahko povzroči zmedo glede natančno določene funkcije podatkov v zadevni transakciji. Pomanjkanje jasnih informacij, ki bi jih morali s tem v zvezi posredovati dobavitelji, lahko povzroči nadaljnje težave. Zato predlagamo, da se za rešitev tega problema uporabi opredelitev pojma storitev iz PDEU ali določba, ki se uporablja v splošni uredbi o varstvu podatkov za opredelitev ozemeljskega področja uporabe.

To mnenje proučuje več možnih interakcij predloga s splošno uredbu o varstvu podatkov.

Učinek široke opredelitve „osebnih podatkov“ na podlagi zakonodaje o varstvu podatkov je lahko ta, da se vsi podatki, za katere se uporablja predlog direktive, na podlagi splošne uredbe o varstvu podatkov štejejo za „osebne podatke“.

Strogi pogoji, pod katerimi se lahko izvaja obdelava, so že določeni v splošni uredbi o varstvu podatkov in jih na podlagi predlagane direktive ni treba spreminjati ali dopolnjevati. Medtem ko naj bi predlog uporabo podatkov kot protistoritev štel kot legitimno, pa splošna uredba o varstvu podatkov na primer določa nov sklop pogojev za ocenjevanje veljavnosti privolitve in določanje, ali je bila privolitev v zvezi z brezgotovinskimi transakcijami prostovoljna.

Predlagane pravice potrošnikov, da lahko ob prenehanju veljavnosti pogodbe pridobijo svoje podatke od dobavitelja, in obveznost dobavitelja, da se vzdrži uporabe podatkov, se lahko prekrivajo s pravicami do dostopa in prenosljivosti ter z obveznostjo dobavitelja, da se vzdrži uporabe podatkov in obveznostmi upravljalca podatkov iz splošne uredbe o varstvu podatkov. To lahko nenamerno povzroči zmedo glede veljavne ureditve.

1. UVOD IN OZADJE

1.1 Posvetovanje Sveta z ENVP

- Evropska komisija je 9. decembra 2015 predstavila dva zakonodajna predloga za nova pogodbeno pravila za spletno prodajo. Predlagana digitalna pogodbeno merila vključujejo dva osnutka pravnih predpisov:
 - predlog direktive o nekaterih vidikih pogodb o dobavi digitalnih vsebin ⁽¹⁾,
 - predlog direktive o nekaterih vidikih pogodb o spletni prodaji (premičnega) blaga ⁽²⁾.
- Oba predloga tvorita sveženj s skupnimi cilji, zlasti za odstranitev glavnih ovir pri čezmejnem e-poslovanju v EU ⁽³⁾. Natančneje je namen predloga direktive o pogodbah o dobavi digitalnih vsebin potrošnikom (v nadaljevanju: predlog), da bi obstajal en sam sklop pravil, ki bi zajemal pogodbe o prodaji in najemu digitalne vsebine ter pogodbe o digitalnih storitvah ⁽⁴⁾. V času, ko je bil predlog sprejet, se Komisija ni posvetovala z ENVP.
- Odbor LIBE je 21. novembra 2016 izdal mnenje o predlogu ⁽⁵⁾. Odbor za notranji trg in varstvo potrošnikov Evropskega parlamenta in Odbor za pravne zadeve sta 7. novembra 2016 izdala osnutek skupnega poročila o predlogu ⁽⁶⁾.
- Svet trenutno razpravlja o predlogu v okviru delovne skupine za civilnopravne zadeve (pogodbeno pravo). V tem okviru se je Svet 10. januarja 2017 odločil, da se bo glede predloga posvetoval z ENVP. ENVP pozdravlja pobudo Sveta, da se posvetuje z ENVP o tako pomembnem zakonodajnem vprašanju, ki sproža mnoga vprašanja v povezavi s pravom Unije o varstvu osebnih podatkov. To mnenje je odgovor ENVP na zahtevo Sveta.

1.2 Predlog

- Dobavo digitalne vsebine na ravni EU trenutno delno urejajo direktiva o pravicah potrošnikov ⁽⁷⁾, direktiva o nedovoljenih pogojih ⁽⁸⁾ in direktiva o e-poslovanju ⁽⁹⁾. Direktiva o potrošniški prodaji se ne more uporabljati, ker vključuje opredelitev „potrošniško blago“ v tej direktivi samo „premične materialne predmete“.
- Več držav članic je že sprejelo posebna pravila za digitalne vsebine, zaradi česar prihaja do razlik glede obsega uporabe in vsebine med nacionalnimi pravili, ki urejajo te pogodbe ⁽¹⁰⁾. Namen predloga je torej zagotoviti usklajeno varstvo potrošnikov na področju digitalnih vsebin. V tem okviru predvideva predlog najvišjo raven uskladitve.
- Obseg uporabe predloga bi vključeval digitalno blago (kot so filmi ali glasba, računalniški programi, mobilne aplikacije, e-knjige) in digitalne storitve (kot so družbene medijske platforme in računalniške storitve v oblaku). Digitalna pogodba spada v obseg uporabe predlagane direktive, če predpisuje ceno, ki jo plača potrošnik, ali če potrošnik „aktivno zagotavlja osebne podatke kot protistoritev“ ⁽¹¹⁾.

⁽¹⁾ Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o nekaterih vidikih pogodb o dobavi digitalnih vsebin, COM/2015/0634, na voljo na naslovu <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?qid=1450431933547&uri=CELEX:52015PC0634>.

⁽²⁾ Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o nekaterih vidikih pogodb o dobavi digitalnih vsebin, COM/2015/0635 final.

⁽³⁾ Za več informacij glej: http://ec.europa.eu/justice/contract/digital-contract-rules/index_en.htm.

⁽⁴⁾ V tem okviru si je Komisija že prizadevala: glej Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o skupnem evropskem prodajnem pravu, COM/2011/0635 final; ta predlog je Komisija nato opustila..

⁽⁵⁾ Na voljo na strani <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2F%2FEP%2F%2FNONSGML%2bCOMPARGML%2bPE-582.370%2b03%2bDOC%2bPDF%2bV0%2F%2fSL>.

⁽⁶⁾ Na voljo na strani <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2F%2FEP%2F%2FNONSGML%2bCOMPARGML%2bPE-592.444%2b01%2bDOC%2bPDF%2bV0%2F%2fSL>.

⁽⁷⁾ Direktiva 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o pravicah potrošnikov, spremembi Direktive Sveta 93/13/EGS in Direktive 1999/44/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Sveta 85/577/EGS in Direktive 97/7/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 304, 22.11.2011, str. 64).

⁽⁸⁾ Direktiva Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL L 95, 21.4.1993, str. 29).

⁽⁹⁾ Direktiva 2000/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2000 o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu (Direktiva o elektronskem poslovanju), UL L 178, 17.7.2000, str. 1).

⁽¹⁰⁾ Obrazložitevni memorandum predloga, str. 3.

⁽¹¹⁾ Glej člen 3(1) predloga.

8. Predlog uvaja „hierarhijo zahtevkov“ v primeru neskladnosti digitalnih vsebin ali storitev, ki jih zagotavlja prodajalec, in določa pravico potrošnika, da ob prenehanju veljavnosti pogodbe pridobi vse podatke v „splošno uporabljene obliki zapisa podatkov“ ⁽¹⁾. Predlog nalaga dobaviteljem obveznost, da se vzdržijo uporabe podatkov, ki so bili ob prenehanju pogodbe pridobljeni kot protistoritev ⁽²⁾.
9. Predlog se sklicuje na pojem osebnih podatkov v treh primerih:
 - uporaba podatkov (vključno z osebnimi podatki) kot „protistoritev, ki ni v denarni obliki“ ⁽³⁾,
 - sklicevanje na podatke, ki so „nujno potrebni za izvajanje pogodbe“ ⁽⁴⁾,
 - sklicevanje na „druge podatke, ki so bili pridobljeni ali ustvarjeni s potrošnikovo uporabo digitalnih vsebin“ ⁽⁵⁾.
10. Zaradi sklicevanja na pojem osebnih podatkov lahko pride do medsebojne interakcije med predlogom in pravili o varstvu podatkov, kot je določeno med drugim v Direktivi o varstvu podatkov 95/46/ES ⁽⁶⁾ in splošni uredbi o varstvu podatkov ⁽⁷⁾. Poleg tega pa naj direktiva, kot je navedeno v predlogu, ne bi posegala v varstvo posameznikov glede obdelave osebnih podatkov ⁽⁸⁾. Mnenje bo torej obravnavalo medsebojno delovanje med predlogom ter sedanjim in prihodnjim okvirom EU za varstvo podatkov ⁽⁹⁾.

SKLEPNA UGOTOVITEV

79. ENVP pozdravlja pobudo Komisije, ki namerava potrošnikom v EU zagotoviti široko varstvo s tem, da bo to varstvo razširila na „digitalno blago“ in vključila primere, ko potrošniki kupnine ne plačajo v denarni obliki.
80. ENVP priznava pomembnost jasnih in posodobljenih pravil, ki lahko spremljajo in pospešijo razvoj digitalnega gospodarstva. V ta namen bo ENVP še naprej aktivno sledil pobudam Komisije v zvezi z notnim digitalnim trgom, saj predstavlja pomembnost podatkov kot vir rasti in inovacij jedro teh pobud.
81. Na tej podlagi pozdravljamo pobudo Sveta, da se posvetuje z ENVP. To je priložnost za ENVP, da med razpravami o predlogu, ki je bil predložen ENVP, obravnava več priporočil in sporočil zakonodajalcem.
82. O medsebojnem delovanju predloga in zakonodaje o varstvu podatkov:
 - predlog sproža številna vprašanja glede na to, da je narava podatkov povezana s temeljnimi pravicami, in da za te podatke velja posebno varstvo, v skladu z Evropskim okvirom varstva podatkov,
 - predlog naj ne bi vključeval določb, ki bi lahko vplivale na okvir za varstvo podatkov, ker predlog temelji na členu 114 PDEU, ki ne predstavlja več ustrezne osnove za zakonsko urejanje obdelave podatkov,
 - predlog ne sme na noben način spremeniti ravnovesja, ki ga je zagotovila splošna uredba o varstvu podatkov glede okoliščin, v katerih se lahko izvaja obdelava osebnih podatkov na digitalnem trgu.

⁽¹⁾ Glej člen 13(2)(c) predloga.

⁽²⁾ Glej člen 13(2)(b) predloga.

⁽³⁾ Glej člen 3(1) in (4), člen 13(2)(b), člen 15(2)(c) in člen 16(4)(a) predloga.

⁽⁴⁾ Glej člen 3(4) predloga.

⁽⁵⁾ Člen 13(2) (b) in člen 16(4) (b) predloga.

⁽⁶⁾ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 95/46/ES z dne 24. oktobra 1995 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov (UL L 281, 23.11.1995, str. 31).

⁽⁷⁾ Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL L 119, 4.5.2016, str. 1).

⁽⁸⁾ Člen 3(8) Predloga.

⁽⁹⁾ Trenutno sta v okviru analize predloga glavni merodajni besedili Direktive 95/46/ES, ki bo razveljavljena in nadomeščena z Uredbo (EU) 2016/679, in Direktive 2002/58/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. julija 2002 o obdelavi osebnih podatkov in varstvu zasebnosti na področju elektronskih komunikacij (Direktiva o zasebnosti in elektronskih komunikacijah) (UL L 201, 31.7.2002, str. 37) (imenovana tudi „direktiva o e-zasebnosti“). Direktiva o zasebnosti in elektronskih komunikacijah naj bi bila razveljavljena z nedavnim Predlogom uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spoštovanju zasebnega življenja in varstvu osebnih podatkov na področju elektronskih komunikacij ter razveljavitvi Direktive 2002/58/ES, 10. januar 2017, COM (2017) 10 final (uredba o zasebnosti in elektronskih komunikacijah).

83. O uporabi podatkov kot protistoritvi:

- ENVP meni, da se je treba izrazu „podatki kot protistoritev“ izogibati,
- v ta namen ponuja ENVP druge možnosti:
 - uporaba pojma „storitve“ v zakonodaji EU je lahko koristna za ugotavljanje, kako zajeti storitve, za katere kupnina ni bila plačana,
 - področje uporabe splošne uredbe o varstvu podatkov, ki zajema ponudbo blaga in storitev ne glede na to, ali se zahteva plačilo, je lahko prav tako uporabno.

84. O medsebojnem delovanju predloga in splošne uredbe o varstvu podatkov:

- glede na široko opredelitev osebnih podatkov se utegnejo skoraj vsi podatki, ki jih potrošnik posreduje ponudniku digitalne vsebine, šteti za osebne podatke,
- ENVP priporoča, da se je treba izogibati sklicevanju na podatke, ki jih potrošnik (aktivno) zagotovi, ker je to v nasprotju z veljavnimi in prihodnjimi pravili o varstvu podatkov,
- predlog bi moral izrecno navajati, da se bodo podatki, ki jih obdelajo dobavitelji, uporabljali le, če je to v skladu z Evropskim okvirom varstva podatkov, vključno s splošno uredbo o varstvu podatkov in zakonodajo o e-zasebnosti,
- ENVP priporoča, naj se člena 13 in 16 predloga sklicujeta na splošno uredbo o varstvu podatkov, kadar se obravnavajo pravice do izbrisa in pravice za dostop posameznika do podatkov o njem, v kolikor gre za osebne podatke. V primeru obdelave neosebnih podatkov („drugi podatki“) ENVP priporoča, naj se določbe členov 13 in 16 zaradi doslednosti uskladijo z ureditvijo iz splošne uredbe o varstvu podatkov.

V Bruslju, 14. marca 2017

Giovanni BUTTARELLI

Evropski nadzornik za varstvo podatkov
